

นิพนธ์ต้นฉบับ (Original article)

จิตวิทยาการออกกำลังกายและกีฬา (Sports and Exercise Psychology)

RESPONSIBILITY OF STUDENTS IN COLLEGE OF SPORTS SCIENCE AND TECHNOLOGY MAHIDOL UNIVERSITY

Siriluk YARNKOOLWONG, Somsap SOOKANAN

college of sports science and technology, Mahidol University, Phuttamonthon 4 Road, Nakornpathom 73170.

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the behavior of responsibility, family support, educational system support and goal setting of students in College of Sports Science and Technology Mahidol University; 2) to compare the behavior of responsibility of students (College of Sports Science and Technology Mahidol University) as classified by gender, year of study, admission system, type of curriculum, University's sport team and type of accommodation; 3) to study the predictability of family support, educational system support and goal setting with regard to responsibility behavior of students

Method : questionnaires constructed by the researcher. Data were analyzed for percentage, mean, standard deviation, One – way ANOVA and the Stepwise Multiple Regression Analysis. And simple random sampling technique.

The results found that :

1. Behavior of responsibility, Family support, Educational system support and Goal setting of students in College of Sports Science and Technology Mahidol University were at high level.
2. Behavior of responsibility of students in College of Sports Science and Technology Mahidol University as classified by year of study and Type of accommodation were significantly different at statistical level of .001, when this variable was clarified by gender, admission system, University's sport team and type of accommodation there were no significantly different.
3. Educational system support ,goal setting and Family support of students predicted behavior of responsibility in College of Sports Science and Technology Mahidol University at a percentage of 52.2, with a statistical significance level of .001.

(Journal of Sports Science and Technology 2015; 15(2); 379-388)

Key works : responsible behavior / family supported / educational system supported / goal setting

นิพนธ์ต้นฉบับ (Original article)

จิตวิทยาการออกกำลังกายและกีฬา (Sports and Exercise Psychology)

พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล

ศิริลักษณ์ ยานกุลวงศ์, สมทรัพย์ สุขอนันต์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบ การส่งเสริมความรับผิดชอบ จากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา และการมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ของ นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความ รับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี ระบบการรับนักศึกษา ประเภทของหลักสูตร การเป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย และลักษณะ การพักอาศัย 3) เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจาก สถานศึกษา และการมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของ นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีการศึกษา ใช้แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ผลการศึกษา

1) พฤติกรรมความรับผิดชอบ การส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบ จากสถานศึกษา และการมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล อยู่ในระดับมาก

2) พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีชั้นปี และประเภทของหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนจำแนกตาม เพศ ระบบการรับนักศึกษา การเป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย และลักษณะการพักอาศัย ไม่พบความ แตกต่าง

3) การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา และการ ได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว ร่วมกันทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ร้อยละ 52.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

(Journal of Sports Science and Technology 2015; 15(2); 379-388)

คำสำคัญ พฤติกรรมความรับผิดชอบ/การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว/การได้รับการส่งเสริมความ รับผิดชอบจากสถานศึกษา/การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา

บทนำ

ในสภาวะแห่งยุคทุนนิยม ที่เศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนและผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศต่าง ๆ นั้น อยู่ร่วมกันเป็นสังคมโลก เป็นผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเกิดการแข่งขันกันเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง สภาพสังคมไทยในภาพรวมจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งสังคมมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมของคนในสังคมตามมาคือ หย่อนในศีลธรรมจริยธรรม ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดการเอาตัวเอียงเปรียบในสังคม ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังใจของคนไทยเริ่มจางหายไปพร้อมกับ การล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น

จริยธรรม เป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากเรื่องหนึ่ง ด้วยเหตุนี้สภาพสังคมที่สับสน วุ่นวาย ขาดความสงบสุข อันเนื่องมาจากสมาชิกในสังคมประพฤติหรือปฏิบัติไม่เหมาะสม เพราะคนในปัจจุบันด้อยหรือไร้จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้เป็นลำดับแรก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนโดยดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรม 10 ลำดับ ได้ผลสอดคล้องกันว่า ความรับผิดชอบเป็นค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมที่สำคัญ และควรเร่งปลูกฝังให้กับคนไทยเป็นอันดับหนึ่ง ความรับผิดชอบจึงนับเป็นค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุด เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบแล้ว หากปฏิบัติหน้าที่ใดๆ ก็ย่อมสามารถทำงานได้สำเร็จเป็นที่น่าเชื่อถือ และนำมาซึ่งความสำเร็จของชีวิต

จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัย ในหน่วยพัฒนานักศึกษา วิทยาลัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการกีฬามหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา และสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งจากการประชุมฝ่ายกิจการนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน ละเลยต่อการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ใน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหิดล ไม่ตรงต่อเวลา แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของนักศึกษา ส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำลง ผู้วิจัยเห็นว่าความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่ควรมีการพัฒนาให้เพิ่มขึ้น เพราะหากนักศึกษามีคุณลักษณะที่มีความรับผิดชอบแล้ว ปัญหาต่างๆ ก็จะลดน้อยลง หรืออาจหมดไปในที่สุด และยังส่งผลให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในด้านการศึกษา หน้าที่การงาน เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคม และของประเทศชาติต่อไป ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 521 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เครื่องมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเป็นแบบ (Check lists) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales)

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity)
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out)
4. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามพฤติกรรมความรับผิดชอบของ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่ามีความสมบูรณ์ทั้ง 217 ชุด จากนั้นทำการตรวจสอบและบันทึกคะแนน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี ประเภทหลักสูตร ระบบการรับนักศึกษา การเป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย ลักษณะการพักนักศึกษา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ(%)
2. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา พฤติกรรมที่ได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำแนกตาม เพศ และการเป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย ได้ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตาม ระดับชั้นปี ระบบการรับนักศึกษา ประเภทของหลักสูตร และลักษณะการพักอาศัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'
4. การวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา พฤติกรรมที่ได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ที่สามารถทำนายพฤติกรรม ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 หลักสูตร ศศบ.(ออกกำลังกาย) จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 นักศึกษาระบบรับตรง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1 ไม่ได้เป็นนักกีฬา จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และพักอาศัยหอพักเอกชน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6
2. ระดับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา และพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี ประเภทของหลักสูตร ระบบการรับเข้าศึกษา การเป็นนักกีฬา และลักษณะการพักอาศัย พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ไม่แตกต่างกัน, นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 ($\bar{x} = 4.1320$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 3 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง, นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่มีประเภทของหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนักศึกษา ประเภทของหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา (วท.บ.) ($\bar{x} = 4.1011$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษา ประเภทของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาฟุตบอล (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.7648$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษา ประเภทของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาออกกําลังกายและการกีฬา (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.9769$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษา ประเภทของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาฟุตบอล (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.7648$), นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่มีระบบการรับนักศึกษาต่างกัน มีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน, นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน, นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

4. ตัวแปรการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา พบว่า การส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ร่วมกันเป็นตัวทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ได้ร้อยละ 52.2 สมการได้รับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทวิจารณ์

1. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษ พบว่า นักศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า นักศึกษาทั้งเพศชาย และเพศหญิง อยู่ในช่วงวัยรุ่น ประกอบกับช่วงอายุที่ไม่แตกต่างกันมาก ส่งผลให้พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้นไม่ต่างกัน ดังที่ ฉันทนา ปาปัดถา^๑ พบว่า เพศต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษ พบว่า นักศึกษา ที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 4 มีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงสุด ($\bar{x} = 4.1320$) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ($\bar{x} = 3.9835$) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ($\bar{x} = 3.9827$) และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ($\bar{x} = 3.8945$) ตามลำดับ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาชั้นปีสูง มีประสบการณ์มากกว่าชั้นปีอื่นๆ จึงรู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้ดีกว่า มีความอาวุโส ทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับ พิศเพลิน สงวนพงศ์^๒ ที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน

3. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษ พบว่า นักศึกษา ที่ศึกษาในหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งพบว่า นักศึกษา หลักสูตร วทบ. ($\bar{X}=4.1011$) หลักสูตรศบ. (ออกกำลังกาย) ($\bar{X}=3.9769$) และหลักสูตรศบ. (ฟุตบอล) ($\bar{X}=3.7648$) (ตามลำดับ) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษา หลักสูตร วทบ. มีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงที่สุด เนื่องจากหลักสูตร วทบ. มีวิชาที่มีความยากและซับซ้อน กล่าวคือ หลักสูตร วทบ. ต้องศึกษาในรายวิชาบังคับ เช่น ฟิสิกส์ (Elementary Physics for H.S.) เคมี (General Chemistry, Chemistry Laboratory, Basic Organic of Chemistry) ชีววิทยา กายวิภาค และสรีรวิทยา ฯลฯ^{iv} ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องใช้หลักการทฤษฎี เหตุผล กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความตั้งใจ ความขยัน และความรับผิดชอบมาก ในขณะที่นักศึกษหลักสูตรศบ. (ออกกำลังกาย) และหลักสูตรศบ. (ฟุตบอล) เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกฝนและปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เป็นผลให้ นักศึกษา หลักสูตร วทบ. มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พิศเพลิน สงวนพงศ์^v ที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาแผนกที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีระบบการรับต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษ พบว่า นักศึกษา ที่มีระบบการรับต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 อธิบายได้ว่า นักศึกษา ระบบการรับตรงโดยคณะ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1 การคัดเลือกนักศึกษาโดยคณะ มีทดสอบความรู้ด้านทฤษฎี ทดสอบความรู้ทักษะทางด้านกีฬา ทดสอบสมรรถภาพ ตรวจร่างกาย และการสอบสัมภาษณ์ คัดเลือกโดยคณะกรรมการสอบคัดเลือก นักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาที่เข้าศึกษาระบบรับตรงทุกคน ต้องผ่านการคัดเลือกดังกล่าว ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือก ทำให้ทราบถึงศักยภาพของการเป็นนักกีฬา การมีวินัยในการฝึกซ้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ให้นักศึกษา มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ตามทฤษฎีของ เกรสเชลส์ และกูบา^{vi} กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ไปด้วย ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องทำตามวัตถุประสงค์ กลไกทางสถาบัน ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การจัดระเบียบทางสังคม (social organization control) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทัสถาน (Norm) เดียวกัน การส่งเสริมจากสถานศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เช่น ความรับผิดชอบ

5. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่เป็นนักกีฬาและที่ไม่เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษ พบว่า นักศึกษา ที่เป็นนักกีฬา และไม่เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า นักศึกษา สามารถได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากหลายปัจจัย เช่น การได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา เหล่านี้สามารถเป็นปัจจัยที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้พฤติกรรมความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับบริบท ตามกฎเกณฑ์ของแต่ละสังคม สอดคล้องกับ ฮอฟแมน^{vii} กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีจิตสังคมของอีริคสัน (Erikson 's Psychosocial Theory) ว่า สังคมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับอายุ มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กำหนดพัฒนาการของมนุษย์

6. นักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีลักษณะที่ต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า นักศึกษา ที่มีที่พักขณะศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักศึกษา ที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากการพักอาศัยไม่ได้แยกชั้นปี แยกหลักสูตร ในกรณีหอพักมหาวิทยาลัยนักศึกษาสามารถเข้าพักตามการลงทะเบียนทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวคิน วุฒิวงศ์^{viii} ที่ได้ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้ที่พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่ไม่ได้พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา และการมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ พบว่า การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา และการมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา และการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ร้อยละ 52.2 จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ จากการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา ในลักษณะของมหาวิทยาลัยมหิดลให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา โดยกำหนดคุณสมบัติของบัณฑิตอันพึงประสงค์ ให้มีพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์การวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา โดยผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ หรือบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การจัดสิ่งแวดล้อม การเป็นแบบอย่างของคณาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษาในการปฏิบัติตน เพื่อให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์^x นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้สวยงามร่มรื่นด้วยต้นไม้พันธุ์ดี และมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างเพียงพอ เป็นสิ่งที่ดีในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับมหาวิทยาลัย เพราะการที่มหาวิทยาลัยมีความสะอาดเป็นระเบียบร่มรื่น สวยงาม ก็ย่อมทำให้ผู้ที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีจิตใจ เป็นสุนทรีย์ สงบ รักและต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยของตนมากขึ้น

การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาให้ความสำคัญหรือการกำหนดเป้าหมายให้กับชีวิตหลังจบการศึกษา ประารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคต และพยายามทำให้สำเร็จ เป็นแรงจูงใจให้มีพลังมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ความต้องการมีชีวิตการทำงานที่มั่นคง มีความก้าวหน้ามีเกียรติ และมีชื่อเสียง อาจแตกต่างไปตามสภาพของสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม การเรียนรู้ หรือการรับรู้ ดังที่ เบอร์ดัน^๙ ให้ความหมายของเป้าหมายว่าเป็นอะไรก็ตามที่บุคคลพยายามจะทำให้สำเร็จ เป้าหมายสามารถกำหนดมาตรฐานเฉพาะซึ่งอาจจะเป็นสมมติฐานได้

ว่า เป้าหมายจะเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่น และพยายามอย่างหนัก พร้อมทั้งจะพัฒนาทวิวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และพร้อมที่จะเผชิญและต่อสู้กับความผิดหวังและความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นทุกประการ สอดคล้องกับ นวลศิริ เปาโรหิตย์^{xi} พบว่า มีนักศึกษาที่เข้ารับการอบรมวางแผนชีวิตและอาชีพสามารถพัฒนาความคิดมุ่งอนาคต และวุฒิภาวะทางอาชีพ ได้สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการอบรม

การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว โดยการสอน อบรม ให้กำลังใจ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ดังที่ มุสเสน^{xii} กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรักและความอบอุ่นเป็นสำคัญ และเมื่อเด็กโตขึ้นเขาจำเป็นต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาการให้กว้างออกไป สภาพแวดล้อมเด็กและทัศนคติของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรกเกิดขึ้นที่บ้านจากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว สอดคล้องกับที่ สุนันท์ พรหมประกอบ^{xiii} พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองของนักศึกษาการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และการประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยและมีคุณธรรมของนักศึกษา และสอดคล้องกับ สุภารัฐ ยอดระบำ^{xiv} ที่พบว่า นักศึกษาที่เห็นแบบอย่างความรับผิดชอบครอบครัวจากบิดาเป็นตัวแทนที่สำคัญของความรับผิดชอบครอบครัวในปัจจุบัน

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ศึกษาอยู่ในหลักสูตร ศศบ.(ออกกำลังกาย) จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 เข้าศึกษาด้วยระบบรับตรงโดยคณะจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1 ไม่ได้เป็นนักกีฬา จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และพักอาศัยที่หอพักเอกชน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6

2. ผลการวิเคราะห์ระดับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา พบว่า นักศึกษา มีการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา และพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี หลักสูตร ระบบการศึกษา การเป็นนักกีฬา และลักษณะการพักอาศัย พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ไม่แตกต่างกัน นักศึกษา ที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 ($\bar{x} = 4.1320$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 3 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง นักศึกษา ที่มีประเภทของหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษา หลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา (วท.บ.) ($\bar{x} = 4.1011$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษา ประเภทของ

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาฟุตบอล (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.7648$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาประเภทของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาออกกำลังกายและการกีฬา (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.9769$) มีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษาประเภทของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาฟุตบอล (ศศ.บ.) ($\bar{x} = 3.7648$) นักศึกษาที่มีระบบการรับนักศึกษาต่างกัน มีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์หัตถ์แปรการได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การส่งเสริมความรับผิดชอบจากครอบครัว การได้รับการส่งเสริมความรับผิดชอบจากสถานศึกษา การมีเป้าหมายในชีวิตหลังจบการศึกษา ร่วมกันเป็นตัวทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา ได้ร้อยละ 52.2 สมการได้รับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมทรัพย์ สุขอนันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. นวลฉวี ประเสริฐสุข และอาจารย์ ดร. กมล โพธิเย็น อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.นงนุช ใจนลิต ประธานกรรมการสอบข้อสอบพระคุณท่าน อาจารย์ ดร. อาดัม นิละไพจิตร รองศาสตราจารย์ลิขิต กาญจนภรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล พยอมรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภวดี รักทวี ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา และคุณสัณสินี กันโสภาส ฝ่ายบริหารการศึกษา วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์ประธาน ยานกุลวงศ์ และด.ญ. นลินนิภา ยานกุลวงศ์ สำหรับคำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจที่แสนดี

เอกสารอ้างอิง

1. คณิงนิง พุ่มพวง. “การใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2546
2. ชันทนา ปาปัตถา และคณะ. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; 2555.
3. พิศเพลิน สงวนวงศ์ และคณะ. พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกี. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ; 2548.
4. จิตรกมล ธนศักดิ์ และคณะ. คู่มือให้นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา 2555. นนทบุรี: หินหยางการพิมพ์. 2555.
5. พิศเพลิน สงวนวงศ์ และคณะ. พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกี. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ; 2548.
6. สุวิทย์ บุญช่วย. การบริหารโรงเรียน:ทฤษฎีและปฏิบัติ. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2526.

7. Hoffman and others. Developmental psychology today. New York: McGraw-hill; 1988.
8. ขวัญใจ อุณหวัดมนไพญ์. การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม; 2551.
9. สุพิตร สماعيلโต. การกำหนดเป้าหมาย (Goal-Setting). ศาสตร์ปริทัศน์. 2541; (กันยายน-ธันวาคม) 13, 3: 1-12.
10. จันทรเพ็ญ ศรีอินทร์เขียว. การกำหนดเป้าหมายชีวิตของแรงงานสตรีในภาคเกษตรอุตสาหกรรมจังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2542.
11. ยินดี ศรีศักดิ์หิรัญ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม การบรรลุตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมความรับผิดชอบของวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร. [วิทยาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาการพัฒนการ]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2542.
12. สุนันท์ พรหมประกอบ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2546.
13. สุขจิตร์ ตังเจริญ. ปัจจัยทางจิตสังคมและความสามารถในการบริหารเวลาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาตรี ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. [ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์] กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2554.